

การออกแบบวิธีการแก้ปัญหาของผู้เรียนโดยใช้สัพปริสธรรม

The Design of Problem Solving Method by Using Sappurisadhamma

ประเทืองสุข ยังเสถียร

Prathuangsook Youngsathien

อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บทคัดย่อ

ครูมีหน้าที่จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี ความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และเป็นคนดีของ ประเทศชาติ อย่างไรก็ตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำ และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นปัจจัยให้ ผู้เรียนไม่ประสบความสำเร็จทางการเรียน ครูจึงมีหน้าที่ สำคัญอีกประการหนึ่งคือการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียน การออกแบบวิธีการแก้ปัญหาโดยการใช้อยู่สัพปริสธรรม เป็นแนวคิดเชิงวิถีพุทธที่ครูสามารถนำไปใช้วิเคราะห์ ต้นเหตุของปัญหา การออกแบบวิธีการแก้ปัญหา โดยใช้สัพปริสธรรมช่วยให้ผู้เรียนได้รับการแก้ปัญหาและ ครูได้พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาครูสามารถออกแบบ วิธีการแก้ปัญหาโดยใช้สัพปริสธรรมได้ 3 วิธี วิธีที่หนึ่ง คือการนำหลักธรรมทั้ง 7 ข้อมาออกแบบวิธีการ แก้ปัญหาโดยเรียงลำดับจากหลักธรรมข้อ 1 ถึงข้อ 7 วิธี ที่สองคือการนำหลักธรรมทั้ง 7 ข้อมาออกแบบวิธีการ แก้ปัญหาโดยเลือกหลักธรรมข้อใดขึ้นก่อนหลังตาม สถานการณ์ของปัญหา และวิธีที่สามคือการนำ หลักธรรมเพียงบางข้อมาออกแบบวิธีการแก้ปัญหา โดยเลือกใช้หลักธรรมข้อที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ การออกแบบวิธีการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนโดยใช้ สัพปริสธรรมเป็นแนวคิดหนึ่งที่ครูสามารถนำมาใช้ในการ ออกแบบวิธีการแก้ปัญหาเพื่อให้แต่ละขั้นตอนของ การดำเนินการแก้ปัญหามีความละเอียดรอบคอบยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: สัพปริสธรรม การออกแบบวิธีการแก้ปัญหา

Abstract

Teachers have the learning management duty to develop students' knowledge, skills, morals and ethics, and to be good citizens of the country. However, students' low level of learning achievement and their undesirable characteristics are factors in unsuccessful learning. Another important duty of teachers is solving students' problems. The design of problem solving method by using Sappurisadhamma is a Buddhism concept that teachers can use for analyzing causes of students' problems. That design helps students to solve their problems, and it also supports teachers to develop their problem skills. Teachers can design the problem solving method by using Sappurisadhamma in three ways. The first one is using all the seven principles of Sappurisadhamma to design the method from one to seven principles respectively. The second one is using all the seven principles of Sappurisadhamma to design the method by choosing each principle considered which one should come before or after depending on the problem situations. The last one is using some principles of Sappurisadhamma to design the method by choosing the principles that related to the specific problems. The design of students' problem solving method by using Sappurisadhamma is the concept which teachers can use for making each problem solving steps more thoroughly.

Keywords: Sappurisadhamma, Design of Problem Solving Method

บทนำ

ครูเป็นวิชาชีพที่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเจริญเติบโตเป็นเยาวชนที่ดีและมีคุณภาพของประเทศชาติซึ่งบทบาทหน้าที่นี้ได้รับบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม) ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ดังนี้ “...การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข...” (สำนักนิติการ, 2556) ฉะนั้นครูควรมีความรู้และทักษะการถ่ายทอดสาระการเรียนรู้การเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้ผู้เรียนอย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันยังไม่สามารถบรรลุผลตามที่มุ่งหวังได้ร้อยละร้อยเนื่องจากมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเช่นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ การคุยในห้องเรียน การไม่ทำการบ้านชั้นเรียน การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในชั้นเรียนแสวงหาสิ่งเสียดและการทะเลาะวิวาทระหว่างการฝึกเฉยหรือละเลยต่อปัญหาของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ครูไม่อาจทำได้เพราะเป็นการขัดต่อข้อบังคับของคุรุสภาที่ว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครูพ.ศ. 2550 หมวด 1 ส่วนที่ 3 ข้อที่ 7(ข) ที่ระบุไว้ว่า “...พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของครูคือการไม่ใส่ใจหรือไม่รับรู้ปัญหาของศิษย์หรือผู้รับบริการ จนเกิดผลเสียหายต่อศิษย์หรือผู้รับบริการ...” (คุรุสภา, 2555) ดังนั้นครูจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขในทุกปัญหาของผู้เรียนเพื่อไม่ให้ปัญหาเหล่านั้นมีผลกระทบต่อผลการเรียนและติดเป็นคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ต่อไปในอนาคต

การแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนจึงเป็นอีกหน้าที่หนึ่งของครูที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นครูจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะการแก้ปัญหาเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีและคนเก่งของสังคมต่อไปในอนาคตวิธีการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนมีหลากหลายวิธี เช่นในการแก้ปัญหาทางด้านพฤติกรรมครูสามารถใช้วิธีการคาดโทษ การให้คำสัญญา การให้ดาว

รางวัล การให้คำปรึกษา และการตีตรา เป็นต้น และในการแก้ปัญหาทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนครูสามารถใช้เทคนิคหรือวิธีการสอนต่างๆ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นต้น อย่างไรก็ตามก่อนที่ครูจะตัดสินใจเลือกนำวิธีการแก้ปัญหาไปใช้กับผู้เรียนครูควรพิจารณาไตร่ตรองอย่างละเอียดรอบคอบถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้ 1) สาเหตุของปัญหา 2) หลักการหรือวิธีการแก้ปัญหา 3) การวางแผนขั้นตอนการแก้ปัญหา 4) การดำเนินการแก้ปัญหา 5) การตรวจสอบผลที่ตามมาของการแก้ปัญหา 6) ปัจจัยที่ส่งเสริมให้การแก้ปัญหาสำเร็จลุล่วง 7) บุคคลที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ปัญหา และ 8) ประเด็นปัญหาใหม่ที่เกิดแทรกซ้อนขึ้นมาดังนั้นการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาก่อนดำเนินการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนจึงเป็นการเริ่มต้นที่ก่อให้เกิดแนวทางในการดำเนินขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ละเอียดรอบคอบการนำลัทธิธรรมมาใช้ในการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาเป็นแนวคิดเชิงวิถีพุทธที่มีประโยชน์ในการนำมาใช้เพื่อการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนอีกทั้งยังก่อให้เกิดผลดีต่อครูผู้ทำหน้าที่แก้ปัญหาเพราะการนำหลักธรรมนี้มาใช้ในการดำเนินชีวิตหรือการทำงานช่วยส่งเสริมให้บุคคลนั้นเป็นคนดีดังที่พระพุทธคุณาภรณ์ (2556) ได้กล่าวไว้ในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรมว่า “ลัทธิธรรมคือธรรมของสัตบุรุษธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษคุณสมบัติของคนดีธรรมของผู้ดี” ซึ่งการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ดีทั้งทางด้านกาย วาจา และใจเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ครูทุกคนพึงมีตั้งความตอหนึ่งในพระราชดำรัส (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2523, อ้างในกระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ที่ได้พระราชทานแก่ครูอาวุโสเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2523 ที่ทรงตรัสไว้ว่า “...ครูที่แท้จริงนั้นต้องเป็นผู้ทำแต่ความดี...” การนำลัทธิธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตและการทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำมาใช้ในการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้รับการแก้ปัญหาและเป็นการเพิ่มคนดีให้แก่สังคม อีกทั้งช่วยส่งเสริมให้มีครูดีครูเก่งแก้ปัญหาให้แก่ประเทศชาติมากขึ้น

ความหมายของสัปปริสธรรม

สัปปริสธรรมคือหลักธรรมของผู้ประพฤติดี ผู้ที่ได้ยึดถือและนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตจึงถือได้ว่าผู้นั้นเป็นคนดีมี 7 ประการดังนี้

1. อัมมัญญา คือความรู้จักเหตุ และรู้จักหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างถ่องแท้ ผู้ยึดหลักอัมมัญญาจะเป็นผู้ที่มีความรู้ในเนื้อหา หลักการ วิธีการ ประโยชน์ ข้อดีและข้อจำกัดของทฤษฎีและหลักการอย่างลึกซึ้งก่อนนำทฤษฎีและหลักการไปใช้

2. อัตถัญญา คือความรู้จักความมุ่งหมายและรู้จักผลของการกระทำในเรื่องใดอย่างชัดเจน ผู้ยึดหลักอัตถัญญาจะเป็นผู้ที่กระทำสิ่งใดก็ตามสามารถบอกได้ว่าตนมีเป้าหมายอะไรในการกระทำสิ่งนั้นและสามารถบอกได้ว่าผลที่จะเกิดตามของการกระทำนั้นคืออะไร

3. อุตตัญญา คือความรู้จักตน ผู้ยึดหลักอุตตัญญาจะเป็นผู้ที่รู้ว่าตนมีฐานะ ภาวะ เพศ กำลังความรู้ ความสามารถ และความถนัด มากน้อยเพียงไรอีกทั้งรู้ที่จะประพฤติตนให้เหมาะสมและแก้ไขปรับปรุงตน

4. มัตตัญญา คือความรู้จักประมาณ ผู้ยึดหลักมัตตัญญาจะเป็นผู้ที่รู้ความพอประมาณว่าในการกระทำสิ่งใดควรมีความพอดี ไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไปทั้งในด้านเวลาและพฤติกรรม

5. กาลัญญา คือความรู้จักกาล ผู้ยึดหลักกาลัญญาจะเป็นผู้ที่รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสมในการประกอบกิจการหน้าที่การงาน

6. ปริสัญญญา คือความรู้จักบริษัท ผู้ยึดหลักปริสัญญญาจะเป็นผู้ที่รู้จักชุมชน รู้กิริยาที่ตนจะปฏิบัติต่อชุมชนว่า เมื่อเข้าไปในชุมชนใดแล้วจะต้องทำกิริยาหรือพูดอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับชุมชนนั้น

7. ปุคคัลญญา หรือ ปุคคัลปโรปัญญา คือความรู้จักบุคคล ผู้ยึดหลักปุคคัลญญาจะเป็นผู้ที่รู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลเช่นอัธยาศัย ความสามารถ

ความสนใจ และความถนัด เป็นต้น อีกทั้งรู้วิธีที่จะปฏิบัติตนต่อบุคคลนั้นอย่างเหมาะสม

ประโยชน์ของการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนโดยใช้สัปปริสธรรม

การออกแบบวิธีการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนโดยใช้สัปปริสธรรมเป็นทางเลือกหนึ่งที่ครูสามารถนำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนทั้งทางด้านการเรียนและด้านพฤติกรรมซึ่งมีประโยชน์หลายประการต่อครูผู้นำสัปปริสธรรมไปใช้ดังนี้

1. ส่งเสริมทักษะการสืบสาวเหตุของปัญหา เนื่องจากการนำหลักอัมมัญญา (การรู้เหตุ) มาใช้ออกแบบวิธีการแก้ปัญหาเป็นการช่วยส่งเสริมให้ครูได้ทำการสำรวจ ค้นหา และวิเคราะห์ที่มาของปัญหาอย่างรอบคอบจนทราบที่มาของปัญหาอย่างแท้จริงแล้วจึงตัดสินใจดำเนินการแก้ปัญหาต่อไป ซึ่งจะช่วยให้ครูแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนได้ตรงประเด็นไม่ด่วนสรุปจากพฤติกรรมที่แสดงของผู้เรียนเพียงด้านเดียว

2. ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากการนำหลักอัมมัญญา (การรู้เหตุ) มาใช้ออกแบบวิธีการแก้ปัญหาเป็นการช่วยส่งเสริมให้ครูได้หมั่นศึกษาค้นคว้า หาหลักการ เทคนิค และวิธีการแก้ปัญหาที่ใหม่ทันสมัย และทันต่อสภาพปัญหาของผู้เรียนในสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการตัดสินใจว่าจะเลือกหลักการ เทคนิค และวิธีการใดที่เหมาะสมจะนำมาใช้แก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ส่งเสริมทักษะการพยากรณ์เนื่องจากการนำหลักออตถัญญา (การรู้ผล) มาใช้ออกแบบวิธีการแก้ปัญหาเป็นการช่วยส่งเสริมให้ครูได้กำหนดเป้าหมายของการแก้ปัญหาไว้ล่วงหน้าก่อนดำเนินการใดๆ อีกทั้งให้ครูได้คาดคะเนผลที่จะเกิดตามมาจากการแก้ปัญหาในขั้นตอนต่างๆ การรู้เป้าหมายและรู้ผลของการแก้ปัญหาล่วงหน้าช่วยให้ขั้นตอนการแก้ปัญหามีความชัดเจนยิ่งขึ้น

4. ส่งเสริมความเข้าใจตนเองเนื่องจากการนำหลักอัตตัญญา (การรู้จักตน) มาใช้ออกแบบวิธีการแก้ปัญหาเป็นการช่วยส่งเสริมให้ครูได้ศึกษา ตรวจสอบ และทำความเข้าใจตนเองว่าตนมีบุคลิก ลักษณะนิสัย ความรู้ และความสามารถมากพอที่จะแก้ปัญหาในบางเรื่องให้แก่ผู้เรียนได้หรือไม่ การเข้าใจตนเองจะช่วยให้ครูตัดสินใจได้ว่าจะแก้ปัญหานั้นด้วยตนเองหรือจะขอความช่วยเหลือจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการปัญหานั้นร่วมกับตน

5. ส่งเสริมทักษะการสื่อสาร เนื่องจากการนำหลักบุคคลัญญา (การรู้จักบุคคล) มาใช้ออกแบบวิธีการแก้ปัญหาเป็นการช่วยส่งเสริมให้ครูได้พิจารณาอย่างรอบคอบก่อนทุกครั้งว่าจะสื่อสารด้วยวาจาและท่าทางอย่างไรให้เหมาะสมกับบุคลิก ลักษณะนิสัย และทัศนคติของผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นผู้เรียน ผู้ปกครอง เพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร และบุคคลในชุมชน

6. ส่งเสริมทักษะสัมพันธเนื่องจากการนำหลักปริสัญญญา (การรู้จักชุมชน) มาใช้ออกแบบวิธีการแก้ปัญหาช่วยให้ครูรู้จักวิธีการเข้าหาชุมชนด้วยวิธีการท่าทางและวาจาที่เหมาะสมกับบุคคลในบริบทของชุมชนนั้น เช่น ด้านวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิต ทั้งนี้เพื่อให้ครูสามารถเข้าไปขอข้อมูลของผู้เรียนที่มีปัญหาได้อย่างราบรื่น

7. ส่งเสริมความสามารถในการบริหารจัดการเวลา เนื่องจากการนำหลักกาลัญญา (การรู้จักกาล) มาใช้ออกแบบวิธีการแก้ปัญหาช่วยให้ครูได้พิจารณาว่าจะใช้เวลาในการทำกิจกรรมแก้ปัญหาในขั้นตอนต่างๆ มากน้อยเพียงใดเช่น ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลการปฏิบัติการแก้ปัญหา และการสรุปผล ซึ่งช่วยให้ครูดำเนินการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนได้ตรงตามกรอบของเวลาที่กำหนดไว้

8. ส่งเสริมทักษะการสืบค้นเนื่องจากการนำหลักบุคคลัญญา (การรู้จักบุคคล) มาใช้ออกแบบวิธีการแก้ปัญหาเป็นการส่งเสริมให้ครูได้ศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลของผู้เรียนแบบเชิงลึกด้วยการเก็บข้อมูลจาก

เอกสารหรือจากบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เรียนทั้งที่โรงเรียน บ้านและชุมชน ซึ่งทำให้ครูทราบข้อมูลของผู้เรียนอย่างละเอียดและรู้ว่าจะอบรม แก้ปัญหาหรือปฏิบัติตนอย่างไรกับผู้เรียนให้บรรลุผลดีที่สุด

9. ส่งเสริมการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากการนำหลักมัตตัญญา (ความรู้จักประมาณ) มาใช้ออกแบบวิธีการแก้ปัญหาส่งเสริมให้ครูมีความพอประมาณโดยคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบว่าการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนควรยึดหลักความพอดี ทั้งในด้านระยะเวลา งบประมาณ ขั้นตอนการแก้ปัญหา จำนวนบุคคลที่มีส่วนร่วม วาจา และกริยาท่าทาง ซึ่งช่วยให้ครูได้วางแผนการดำเนินกิจกรรมแก้ปัญหาในแต่ละขั้นตอนอย่างเหมาะสม ไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไป

แนวคิดในการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาของผู้เรียนโดยใช้สัปปุริสธรรม

การแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนเป็นเรื่องสำคัญที่ครูทุกคนไม่ควรละเลย การแก้ปัญหาให้ตรงตามสาเหตุรวมทั้งการใช้วิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องเหมาะสมสามารถช่วยให้การแก้ปัญหาทั้งหลายบรรลุผลได้การจะทำให้ได้ดังกล่าวดูต้องอาศัยการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาที่ผ่านการคิดอย่างละเอียดรอบคอบการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาโดยใช้สัปปุริสธรรมเป็นการพิจารณาปัญหาของผู้เรียนแบบรอบด้านก่อนที่ครูจะดำเนินการแก้ปัญหาโดยครูสามารถออกแบบวิธีการแก้ปัญหาโดยใช้สัปปุริสธรรมได้ 3 วิธี วิธีที่หนึ่งคือการนำหลักธรรมทั้ง 7 ข้อมาออกแบบวิธีการแก้ปัญหาโดยเรียงลำดับจากหลักธรรมข้อ 1 ถึงข้อ 7 วิธีที่สองคือการนำหลักธรรมทั้ง 7 ข้อ มาออกแบบวิธีการแก้ปัญหาโดยเลือกหลักธรรมข้อใดขึ้นก่อนหลังตามสถานการณ์ของปัญหา วิธีที่สามคือการนำหลักธรรมเพียงบางข้อมาออกแบบวิธีการแก้ปัญหาโดยเลือกใช้หลักธรรมข้อที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ

ตัวอย่างการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาของผู้เรียน
โดยใช้สัปปุริสธรรม

1. ฉัหมัญญาตา (การรู้เหตุ)

การนำหลักฉัหมัญญาตามาใช้ในการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาเป็นการศึกษาข้อมูล 2 ประการ ประการที่หนึ่งเป็นการศึกษาที่มาของปัญหาอย่างละเอียดว่าสิ่งใดคือปัจจัยผลักดันให้เกิดปัญหาซึ่งครูสามารถใช้วิธีการให้ผู้เรียนตอบแบบสอบถาม การเยี่ยมบ้าน การสัมภาษณ์ผู้เรียน ครูที่ปรึกษาครูผู้สอน ผู้ปกครอง เพื่อน และบุคคลในชุมชนทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลของผู้เรียนแบบครอบคลุมแล้วนำข้อมูลมาประมวลผลเพื่อสรุปว่าแท้จริงแล้วอะไรคือสาเหตุของปัญหาประการที่สองเป็นการศึกษาเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีการแก้ปัญหาอย่างถ่องแท้เพื่อให้ครูสามารถตัดสินใจได้ว่า จะเลือกนำหลักการและทฤษฎีใดมาใช้แก้ปัญหาให้เกิดประสิทธิผลกับผู้เรียนที่สุด

2. อัถถัญญาตา (การรู้ผล)

การนำหลักอัถถัญญาตามาใช้ในการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาเป็นการระบุข้อมูล 3 ประการ ประการที่หนึ่งเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการแก้ปัญหา ก่อนดำเนินการขั้นตอนใดๆ เพื่อให้ครูทราบเป้าหมายที่ชัดเจนในการแก้ปัญหาประการที่สองเป็นการระบุผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำหลักการ เทคนิค วิธีการและทฤษฎี มาใช้ในการแก้ปัญหา เพื่อให้ครูได้ตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนถึงผลที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาและประการที่สามเป็นการเตือนตนเองอยู่เสมอว่าจะมีผลใดตามมาจากกระทำของครูบ้างไม่ว่าจะเป็นด้านบวกหรือการกระทำ เพื่อให้ครูมีสติในการคิดก่อนพูดและคิดก่อนทำ เช่นก่อนที่ครูจะพูดให้คำปรึกษาด้วยการใช้ถ้อยคำที่รุนแรงกับผู้เรียน ครูจะต้องเตือนตนเองทันทีว่าการพูดด้วยคำรุนแรงอาจส่งผลให้ผู้เรียนไม่พอใจและไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหา เป็นต้น

3. อัถตัญญาตา (การรู้จักตน)

การนำหลักอัถตัญญาตาใช้ในการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาเป็นการพิจารณาข้อมูลของตนเองเกี่ยวกับ เพศ ความรู้ ความสามารถ และความสัมพันธ์ของตนกับผู้เรียนว่าครูสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองหรือไม่ ใครคือผู้ที่จะสามารถให้ความช่วยเหลือครูได้บ้าง ถ้าครูได้ตรวจสอบแล้วพบว่าปัญหานั้นเกินกำลังของตนที่จะแก้ไข ครูสามารถส่งต่อให้บุคคลหรือหน่วยงานอื่นได้ เช่น การที่ผู้เรียนหนีเรียนไปอยู่กับกลุ่มวัยรุ่นที่ใช้สารเสพติดในสถานที่ที่มีความเสี่ยง อาทิ บ้านร้างที่ไม่มีบ้านผู้ใดอาศัยอยู่ในละแวกนั้น เมื่อครูพิจารณาแล้วพบว่าตนเป็นหญิงสาว และอาจไม่ปลอดภัยถ้าเข้าไปรับตัวผู้เรียนที่หนีเรียน ออกมาจากบ้านร้างได้ ครูควรติดต่อสารวัตรนักเรียน หรือครูฝ่ายปกครองให้ดำเนินการแทนตนเป็นต้น

4. มัตตัญญาตา (ความรู้จักประมาณ)

การนำหลักมัตตัญญาตาใช้ในการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาเป็นการวางแผนขั้นตอนการแก้ปัญหา ตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้าย เพื่อให้มีความเหมาะสมและพอดีกับบุคคล การดำเนินการงบประมาณ และเวลาเช่นครูวางแผนขั้นตอนการจัดกิจกรรมการแก้ปัญหาที่ไม่ตึงเครียด ระบายหรือเข้มนวดกับผู้เรียนมากเกินไปจนทำให้ผู้เรียนรู้สึกอึดอัด ไม่ใช้ระยะเวลายาวนานเกินไปจนทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อ เป็นต้น

5. กาลัญญาตา (การรู้จักกาล)

การนำหลักกาลัญญาตาใช้ในการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาเป็นการได้ตรวจสอบอย่างรอบคอบถึงการวางแผนตารางเวลาการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของการแก้ปัญหาจะใช้ระยะเวลาเท่าไรจึงจะเหมาะสมกับกิจกรรมเช่น ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ปกครองของผู้เรียนถึงสาเหตุของการหนีเรียน ครูควรพิจารณาเรื่องของเวลาที่เหมาะสมว่าจะขอพบผู้ปกครองเพื่อเก็บข้อมูลในวันไหน เวลาใด และระยะเวลาเท่าใดเพื่อให้ผู้ปกครองได้รับความสะดวกและรู้สึกสบายใจในการให้ข้อมูล

6. ปริสัจฉญาณตา(การรู้จักชุมชน)

การนำหลักปริสัจฉญาณตามาใช้ในการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาเป็นการศึกษาชุมชนที่ผู้เรียนเกี่ยวข้องทั้งที่โรงเรียน บ้านและชุมชนละแวกที่ผู้เรียนพักอาศัย เพื่อให้ทราบว่ามีปัจจัยใดในชุมชนที่ส่งผลต่อปัญหาของผู้เรียน โดยครูศึกษาจากการใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน และการสังเกตสภาพแวดล้อมทั่วไปในชุมชนดังกล่าวแล้วนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการตัดสินใจถึงสาเหตุของปัญหาและพิจารณาหาแนวทางในการแก้ปัญหา เช่น ครูต้องการเก็บข้อมูลจากบุคคลในชุมชนแห่งหนึ่งเกี่ยวกับสถานที่ที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ใช้เป็นแหล่งมั่วสุมในขณะหนีเรียน ครูต้องวางแผนให้ตนมีความรู้เกี่ยวกับบริบทของชุมชนเพื่อให้ครูสามารถเข้าถึงชุมชนละแวกนั้นได้อย่างกลมกลืนเช่น การสอบถามผู้เรียนที่อาศัยอยู่ในละแวกชุมชนนั้น เพื่อพาครูไปทำความเข้าใจและสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้นำชุมชน ก่อนทำการขอสัมภาษณ์บุคคลในชุมชน

7. บุคคลัญญาตา (การรู้จักบุคคล)

การนำหลักบุคคลัญญาตามาใช้ในการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาเป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนทั้งด้านการเรียน ด้านพฤติกรรม ด้านเจตคติที่มีต่อบุคคลและรายวิชา เพื่อให้ทราบสาเหตุของปัญหาของผู้เรียน โดยครูสามารถศึกษาได้จากเอกสารรายงานผลการเรียน เอกสารรายงานพฤติกรรม และเอกสารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนนอกจากนี้ครูยังสามารถเก็บข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ดังนี้ ผู้ปกครอง เพื่อนร่วมห้อง เพื่อนต่างห้อง ผู้เรียน ครูประจำวิชา และครูประจำชั้น เป็นต้น

บทสรุป

ครูมีบทบาทหน้าที่สำคัญนอกเหนือจากการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนคือการแก้ปัญหาทั้งด้านการเรียนและพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ การแก้ปัญหาจำเป็นต้องใช้การคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบเพื่อให้ปัญหานั้นได้รับการแก้ไขอย่างยั่งยืนการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนโดยใช้สัปปริสธรรมเป็นแนวคิดเชิงวิถิพุทธที่ครูสามารถนำมาใช้เป็นหลักคิดในการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาให้ตรงตามเหตุแห่งปัจจัยอภิปังเพื่อหลีกเลี่ยงปัจจัยแทรกซ้อน ในขณะที่ดำเนินการแก้ปัญหา

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2552. **คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

คุรุสภา. 2555. **ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณ**. (Online) <http://www.ksp.or.th/ksp2013/download/index.php?l=th&tid=3&mid=119&pid=31>.

พระพรหมคุณาภรณ์. 2556. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. (Online) http://www.84000.org/tipitaka/dic/d_item.php?i=287.

สำนักนิติการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2556. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. (Online) http://www.ed-law.moe.go.th/law_1.php.

References

The Ministry Of Education. 2009. **Teacher Work Performance Manual**. Bangkok: Agricultural Cooperative Group of Thailand Press. [in Thai].

The Teachers' Council of Thailand. 2012. **Regulation of The Teachers' Council of Thailand on Ethical Behavior Patterns**.(Online)<http://www.ksp.or.th/ksp2013/download/index.php?l=th&tid=3&mid=119&pid=31>. [in Thai].

PhraBrahmagunabhorn. 2013. **Dictionary of Buddhism**. (Online)http://www.84000.org/tipitaka/dic/d_item.php?i=287. [in Thai].

The Legal Affairs Division, the Ministry of Education.2013. **The National Education Act B.E.1999and Amendments (The Second National Education Act) B.E.2002**. (Online)http://www.ed-law.moe.go.th/law_1.php. [in Thai].